

DE WILDE ROEP

BLAD TER ONDERZOEK VAN DE KERKGESCHIEDENIS

LIJFWACHTEN VAN DE SOBERHEID

De predikant De Gier stelt in het blad De Saambinder van 1970, nr. 13/14, over de uitverkorenen : 'Dit zijn geen mensen van goeden wille, want die zijn er niet, want allen derven de heerlijkheid Gods en allen zijn we van en uit onszelf zondaren en vijanden Gods.' De mens is onder de wet des doods, en kan daar niet aan voldoen, en hoeft daar ook niet aan te voldoen, want die wet vraagt het onmogelijke van de mens. Die wet moet buiten werking gezet worden, zodat de mens in ballingschap van de soberheid komt. Paulus benoemde die strijd in zijn leden, dat hij het goede wel wilde doen, maar dat hij krijgsgevangene was gemaakt van de wet van zonde. Het vlees is niet per definitie altijd als een brullende leeuw, maar kan ook een schoonprater zijn en een verdraaijer.

Wat houdt die ballingschap tot soberheid dan in ? De predikant C. Harinck stelt in het blad De Saambinder van 1970, nr. 7, dat er een groot verschil is tussen bidden en bidde : 'Dat ware roepen tot God en kermen uit de diepte is alleen daar waar wij ontdaan zijn van alle andere hoop en verwachting,' stelt hij. Hij stelt dat er voor de psalmist maar één weg meer over en dat was de weg naar boven toe. Hij stelt dat de Heere het zo laat vastlopen in het leven der Zijnen opdat zij de Naam des Heeren zouden aanroepen : 'Daar blijft maar één weg over. Dat is de weg naar boven toe.' Hierin ontstaat de ballingschap tot soberheid, dat men geen andere kant meer opkan.

C. Harinck stelt dat de mens dat bidden moet leren. Die gebeden stromen vanuit het geestelijke. Hij stelt dat dat een heel ander bidden is dan het vormelijk en koud bidden van de naamchristenen en geveinsden. C. Harinck wijst erop dat Jakob worstelde met God met gebeden

en tranen (Hosea 12), en dat God zich zal wenden tot het gebed van desgenen die gans ontbloot is (Psalm 102). Worstelen wij al geheel ontbloot en in tranen met God en met het leven ? Of gaan wij trots met de borst vooruit het leven door, in grote hoogmoed, denkende alles te weten en alles te kunnen, alsof niets aan ons ontbreekt, en wij het hogere niet nodig hebben ?

In nr. 46 van 1970 zei de predikant A. Vergunst dat Luther eens had gesproken : 'Hier sta ik, ik kan niet anders.' Hij stelde dat dit gehoorzaamheid was, dat zijn geweten was gevangen in het Woord God's. Luther was ook een balling tot soberheid.

Soms vragen mensen zich af : 'Waarom wordt ik in mijn gedachten altijd weer geleid tot pijn en pijnlijkheden ?' Of : 'Waarom pieker ik toch zoveel ?' Of : 'Waarom heb ik zulke vreemde gedachten telkens. Ik kan er geen touw aan vastknopen. Wie ben ik ? Wat ben ik ? Waar ga ik naartoe ?' Laten we beseffen dat de bedachtzame, nadenkende, twijfelende, zachtmoedige mens ingebouwde lijfwachten van soberheid heeft om hem te beschermen tegen programmering. Die lijfwachten werken in en om het kruis. Het zijn regressief-gereformeerde hersenspinsels. Mensen die in zonde leven en zich daarover niet bekommeren hebben lijfwachten van het vlees. Dit land is een calvinistisch land, oftewel een land van soberheid, maar ook is het een land van vraatzucht, en het calvinisme is zeer corrupt en heel vraatzuchtig in religieuze zin. Toch is die calvinistische oerkiem gegeven waarmee gewerkt moet worden. Het moet nog uitgewerkt worden.

DE HEMELSE WATERVALLEN VAN TRANEN ALS TEKEN VAN DE WEDERGEBOORTE

Na de dood van Ledeboer gingen de Ledeboerianen op in de Bakkerianen en de Dijkianen. De dijkianen gingen in 1907 samen met de kruisgezinden, wat de gereformeerde gemeente werd o.l.v. de herder G. H. Kersten (1882-1948). Dit was nog een laag dieper dan de Kuyper kerk. Kuyper was van de afscheiding van 1886, ook wel de doleantie genoemd, of klagende afscheiding van de koningskerk. Hij wilde het calvinisme vernieuwen. Abraham Kuyper (1837-1920) was van 1901-1905 minister-president van Nederland. Er zat dus nog een laag onder, een derde laag, van de ledeboerianen die van dijkianen tot kerstenianen werden, oftewel de gereformeerde gemeente, en het is belangrijk deze onderste, diepere laag van de nederlandse kerkgeschiedenis te bespreken omdat dit de bloedlijnen zijn van de wilde jongens, de verzetspredikanten, die helemaal teruglopen tot de bloedlijnen van de wilde moeders. Zij onderwierpen zich niet aan de modernisering van de tijdgeest, maar gingen terug in de terugkeer en de verlating.

In het boek 'De tucht in de kerken christi' uit 1908 schrijft de verzetspredikant Kersten dat in het Hervormd Genootschap, oftewel de koningskerk men niet vraagt naar de bevelen van de hemel, maar men heeft de hals gebogen, onder de aardse koning, die de kerk wilde regeren als was zij een maatschappij; die voor haar burgerlijke wetten gaf, en juridische straf in plaats van tucht.

De wilde natuurprofeten zuchten hieronder, zoals we in het OT lezen. Het is een juridische markt geworden die steekpenningen aanneemt. Kersten wilde terugkeren tot de hemelse tucht.

Hij spreekt dat de hemelse tucht geneesmiddel is, aangewend tot herstel, hoe scherp het ook wezen mag, en waarvan Calvijn sprak dat het in zachtmoedigheid moest geschieden. Kersten stelt dat de tucht hierin opvoedkundig is. Zij is langzaam, goedertieren en voorzichtig. Ook al is het een gesel, het is een prikkel tot ontwaken. Deze tucht gaat over leer en leven.

In zijn preek 'de roem in zwakheden' stelt hij : 'Het ijdel vermaak der goddelozen, zijn uitbundig gelach, zijn wereldse verlustingen, kortom alles, waarin de mens van nature zijn leven zoekt en waarin hij roemt, is in de dienst des Heeren een ban, is er schade en drek geacht. Wat de wereld een oorzaak van blijdschap en roem is, dat wordt Gods volk een oorzaak van bitter klagen. Want voorwaar, die een ander leven deelachtig wordt, leert te klagen, met een levende klacht. Zijn klacht is zo anders dan die der wereld; de levende klacht raakt niet zozeer de gevolgen der zonde, maar in de wortel de zonde zelf. Wat klaagt een levend mens? een iegelijk klage vanwege zijn zonden. In die klacht ligt iets geheel verborgens; iets, dat de wereld veroordeelt. Vandaar de smaad en schimp van zwartgalligheid, die over Gods volk wordt uitgegoten. Voorwaar, Gods volk is een klagend volk. Tranen zijn dikwijls hun spijsdag en nacht. En toch, hun klacht is zoeter dan al de vreugd der wereld. Hun klachten, zuchtingen en tranen zouden de ontdekten niet willen ruilen voor al het goed dezer wereld. Gods volk begeert de klacht. En toch, geenszins om in de klacht te rusten.'

Hij wijst dan op Paulus die roemde in zijn zwakheden. In de griekse grondtekst staat er ook dat Paulus zich verblijdde en verlustigde in zijn zwakheden. In het originele Aramees is het verbonden aan bruiloftsliederen. Paulus stelt dus in de originele Aramese grondtekst dat de mens een verhouding moet krijgen met het kruis. Ook het eeuwig evangelie wijst op het verlustigen in het kruis. Dit is nodig om aan de valse lusten van de zonde te ontkomen. Die kunnen alleen sterven door een relatie te hebben met het kruis. Daarom is de bruid in het hooglied

donker, als teken dat de mens de aarde in moet, sterven aan zichzelf.

Kersten stelt : 'Dat wij Paulus toch wel verstaan. De zwakheden, waarin de apostel roemt, zijn niet zijn te bestraffen onvolmaakheden. Paulus roemt niet in de zonde. Hij zegt op een andere plaats dit zeer duidelijk: 'Zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade te meerder worde ? dat zij verre.' Neen, in de zonde roemt Paulus niet. De zwakheden, waarin hij roemt zijn de zwakheden, de smaadheden, de noden, de vervolgingen, de benauwdheden. Geen leed is zo groot, dat het deze roem in zwakheden zou kunnen doen verstommen. In de gevangenis te Filippi zongen Paulus en Silas Gode lofliederen met hun voeten in de stok. "Wij roemen", schrijft Paulus in Rom. 5, 'ook in de verdrukkingen wetend, dat de verdrukking lijdzaamheid werkt, en de lijdzaamheid bevinding.'

Hij stelt ook dat de bruid roemt in haar donkerheid, maar dat dit tegelijkertijd haar lieflijkheid is. De wilde jongens zijn daarom ook bedekt met de modder van moeder aarde, wat tegelijkertijd hun camouflage is in de wildernis. Zij dragen de tekenen van het kruis en het gekruisigd zijn. Zij leven liever in hemelse dwaasheid dan in wereldse wijsheid. Is het dwaze van God dan niet wijzer dan de wijsheid van de wereld ? Paulus sprak hier ook over. Het ging over de prediking van het kruis. De wilde jongens, de verzetspredikanten, zijn daarom altijd kruispredikanten. Ze hebben de dwaasheid van het kruis verkozen boven de wijsheid van de wereld die bedrieglijk is. Zij laten zich niet temmen door de wijsheid van de wereld. Zij zijn de moeilijk opvoedbaren, de rebellen, de opstandigen tegen de zonde. Zij tuchtigen door het woord van het kruis, want het is een steen des aanstoots, en zij laten zich ook tuchtigen erdoor. Het werkt aan twee zijden. Zij zijn gestorven aan de wereld en de wereld aan hen. Kersten stelt dat dit een taal is die de mens moet leren verstaan en beoefenen, de taal van het roemen in zwakheden. Dit is de taal van de wilde jongens waardoor zij terugkeren tot de wilde moeders in de natuur, tot moeder aarde. Zij is donker en daarom heeft de wereld haar altijd vervolgd, en ook haar

kinderen, de wilde jongens. De wilde jongens roemen in hun donkere moeder, omdat zij een beeltenis is van het kruis waarin zij roemen.

De Kuyper kerk was slechts een tussenkerk, want de mens moest nog dieper. De Kuyper laag was de tweede laag, maar Kersten ging nog dieper, zoals in 1944 ook Klaas Schilder met de vrijmaking zich afscheidde van de Kuyper kerk om dieper te gaan. Zoals de vur ook stelt in boek 3, de wilden : 'Door de ondergrondse tunnels van de stad kon hij uiteindelijk uit de stad ontsnappen.' Zijn wij wel diep genoeg gegaan ? Het boek stelt dat we de rode hei opmoeten, want daar heeft zij haar tenten. Zo komen de wilde jongens tot de wilde natuurmoeders die donker zijn. Dit zijn woeste en wilde velden, waarin grote oorlog is, stelt boek 3. Er zijn veel valstrikken op dit pad. De mens was helemaal versteend in de koningskerk.

Ook in de Kuyper kerk heerste deze verstening nog, omdat de mens nog meer moest loskomen. Wij moeten ook de mens helpen om los te komen van de versteningen. Dit loskomen is dieper in de natuur, en alleen het kruis kan deze versteningen verbreken.

Er moest nog ergens daadwerkelijk een tunnel gegraven worden van de tweede laagse Kuyperkerk van kerkgezag (synodaal gereformeerd) tot de diepere derde laag, want Ledeboer was al afgescheiden van de afgescheidenen voordat de Kuyperkerk kwam opzetten. Vandaar dat die tunnel er alsnog kwam in 1944 met de vrijmaking, en zo kon men tot de derde laag komen. Schilder hing een beetje tussen de tweede en derde laag in, als tunnel, en met een beetje denkwerk en puzzelwerk zou je zo tot de derde laag kunnen komen. Ook Kuyper was natuurlijk al een wilde jongen door zijn afscheiding van de koningskerk, maar het moest allemaal veel wilder. Daartoe moest Schilder komen. 1944 was een grote kerkelijke d-day. Toen kwamen de wilde jongens. Ze braken het asfalt en de cement af die nog over de natuur hing. De mens kon zo terugkeren tot de wildernis door het asfalt oerwoud heen. Na de dood van Schilder dutte het weer in, dus er moest nog een vrijmaking komen die de hermitatie werd genoemd, en zo kon

men uiteindelijk terugkeren en verdiepen door de regressie. Zo wordt de cirkel rond. Ook boek 3 van de vur bespreekt dit proces.

Het gaat erom de juiste schakels te vinden, de missing links. Alles is er al. Zoals de vur boek 3 zegt dat in de velden de sieraden geregen moeten worden om te kunnen ontsnappen door de tunnels onder de stad. Een belangrijke schakel is de verzetspredikant G. Wisse (1873-1957) die tegen de erfzaligheid van het stenen verbond streed, want de aardse bloedlijnen maken niet zalig, maar doen de mens veranderen in steen. Zijn vertrek uit de regerende gereformeerde kerk in 1920 zaaide al het zaad voor de vrijmaking van 1944. Het baande de weg voor de kerkelijke d-day in 1944.

G. Wisse durfde een wilde jongen te zijn tegen alles wat ingebakken en versteend was geraakt, ingedut. De intellectuele mens had genoeg van het taartjes bakken en taartjes eten. De wilde jongens riepen op tot meer soberheid, het terugkeren tot de natuur. Dit kon zeker niet rechtsstreeks.

Daarom moet het werk van Kuyper nog verdiept worden. Het was een te belangrijke beweging om zomaar weg te werpen, maar de mens is er nog niet klaar mee. Kuyper is een groot enigma, een belangrijke tussenschakel. Maar dan moet de mens toch echt tot de Wisse schakel komen. Zo wordt het sieraad geregen. Zo kan boek 3 van de vur, de wilden, in vervulling gaan. Dit is al gebeurd. Men moet alleen nog op zoek naar de schakels en daarvoor strijden.

De strijders moesten hierin volledig aan hun vlees sterven, een harde dood, opdat zij door de walkuren opgenomen zouden worden, zoals in de germaanse theologie. Dat is Nederland's eigen, maar deze bron was zwaar bedolven onder steen. Nederland is een germanen land. Ook in dat opzicht moet Nederland terug naar de bron. Er wacht iets voor Nederland in de natuur.

In zijn boek 'Droefheid naar God' schreef de verzetspredikant Wisse in 1926 :

'Zo zijn kennis en bevinding

onderscheiden. Maar maak nu anderzijds niet de fout, om ze als aan elkaar tegenovergesteld te beschouwen. De kennis is de middellijke weg. Ook hier geldt: onbekend maakt onbemind; wie niet verstandelijk weet van God, zonde, verlossing, enz., kan er moeilijk inwendig mede werkzaam worden.'

We zien hier hoe de verlustiging in de dingen die boven zijn opgewekt kan worden : door studie, de tijd ervoor nemen om je er in te verdiepen, want onbekend maakt onbemind. En dat is ook de toets : Waar ga je je kostbare tijd aan besteden ? Aan de dingen van de wereld of de dingen van boven ? In het Grieks als Paulus zegt dat hij roemt, zich verblijdt, zich verlustigt, in zijn zwakheden, in het kruis, dan zegt de worteltekst ook dat hij om zwakheden, om het kruis vroeg, ervoor bad. Alleen de kruizologie kan ons doen verlustigen in het kruis. Onbekend maakt namelijk onbemind.

Wisse stelt dat zo het 'dat' tot een 'wat' mag worden, doordat we het persoonlijk gaan ondervinden en leren kennen, niet alleen maar als dorre feitjes. Men gaat zo de taal van het kruis verstaan, zoals de wilde jongens. Zo kan men het letterlijke waarin men versteent is geraakt ook overbruggen tot het symbolische. Zo zal het kruis gaan bloeien. Wisse noemt het de praktische hemelgeleerdheid. Zowel theoretische als praktische theologie moeten samengaan. Zo komt men tot de meer bevindelijke laag, de meer gevoelige laag, en kan men gevoelsmatig de zonde niet meer verdragen. Dan spuugt de mens het uit, kan de mens het niet meer binnen houden. Wisse stelt dat het inwendige, bevindelijke leven moet worden opgediept. Het is bedolven onder steen van koningsgezag en kerkelijk gezag.

Wisse : 'Evenals in de medische wetenschap de verschijnselen, het verloop enz. ener ziekte worden waargenomen, onderzocht, bestudeerd, om daarna ten slotte in een wetenschappelijk boek te worden beschreven; zo ook is er velerlei in het zieleleven, hetwelk men eerst daar in die ziel heeft waar te nemen, te controleren, te zien ontplooiën enz., om eerst daarna het als bevindelijke

geleerdheid, als empirische (ervarings) wetenschap te beschrijven.'

Hij noemt het een empirische ervarings wetenschap, want het gaat niet buiten de mens om. De mens mocht niet meer zomaar een koude steen blijven. Hij was het ei al aan het uitbroeden. Hij noemt de droefheid naar God als een eerste teken van de wedergeboorte, want : 'Schreiend wordt de mens geboren; zo natuurlijk als geestelijk. Gelijk het een der kenmerken is van normale geboorte, dat het kindeke schreiend ter wereld komt, zo is dit ook een verschijnsel onafscheidelijk verbonden aan de ware, geestelijke geboorte uit God. Wie wedergeboren wordt, geboren uit water en het geestelijke, hij komt schreiend tot zijn nieuwe aanzijn. Als God een mens gaat levend maken, doet Hij hem eerst sterven. Het betekent een droefheid, welke overeenkomstig, volgens God is; dat wil zeggen: een droefheid welke behoort bij de aanvoeling en ontmoeting Gods in onze ziel. Wie met God in aanraking komt, vangt om te beginnen, niet aan met juichen, maar met schreien. De openbaring, de aanvoeling, de ontmoeting Gods in onze ziel verwekt smart, droefheid in ons.' Hij stelt dat dit ook de weg is om het stenen hart te verzachten tot zachtmoedigheid, een ander teken van wedergeboorte. Dit is geen wereldse zachtmoedigheid, maar een hemelse, verbroken zachtmoedigheid. Het is de zachtmoedigheid van de hogere natuur.

Wisse : 'Ik heb eens gelezen van een Engelse godgeleerde, die het schreien naar God zó zalig vond, dat hij verklaarde het jammer te vinden, dat alle tranen in de hemel zouden worden afgewist; want, zo dacht hij, dan zouden ook deze tranen, die van de droefheid naar God, niet meer vloeien, en dit vond hij, gelijk gezegd, een waar gemis. Gij kunt die man mogelijk wel verstaan, beste lezer? Ja waarlijk, het is te bekennen, dat dit schreien naar God zoetigheden bevat, die reeds ver boven alle aardse genietingen uitgaan.'

We kunnen stellen dat het meer gaat om het loskomen van de tranen van het vlees die de mens doen verstenen, om zo te komen tot de hemelse tranen die de mens opwekken in het hogere leven. Wij mogen roemen, ons verblijden en

ons verlustigen in de natuurweldadige hemelse watervallen van tranen. Zo worden de sieraden geregen. Elke schakel is een traan.

(Uit : Leven op de paradijs aarde, deel 2, uitgave : RGG)

GEJAAGD DOOR DE K'W

Ze had bruinleren riemen omgord om haar lichaam. Ze reed op een groot wild zwijn met een dikke bruin-harige vacht. Ze trok mij mee, met een lasso om mijn nek. Ze sprak een zin uit in een wilde taal en ik vroeg me af wat het betekende. Later bleek het haar naam te zijn. 'Meekomen jij,' zei ze toen. 'Jij voor ons werken.' Ze vertelde dat haar stam de K'w heette. Ik was onder de modder, en zag de andere jongens niet meer.

'Nee, dit is zo goor,' zei ik.

'Je bent gore knul,' zei ze toen. We kwamen later aan bij een kamp waar nog meer vrouwen waren. Ze keken mij vijandig aan. Ze spraken allemaal weer lange zinnen uit in een wilde taal, die hun namen schenen te zijn. Toen werd ik in elkaar getrapt.

Ik werd wakker in een tent. Ik kon me niet bewegen. Ik zat onder de blauwe plekken en verwondingen. Ik was goed bewusteloos geweest. Ik wist dat ze wilden dat ik voor ze zou werken. Wat ik precies zou moeten doen wist ik niet. Heel voorzichtig probeerde ik te bewegen, wat maar nauwelijks lukte. Na

een tijdje lukte het me om door de tent opening te kijken, en daar zag ik de andere jongens. Ook zag ik hoe er al enkelen in elkaar getrapt waren. Een voor een werden ze in elkaar getrapt.

'Dit is verschrikkelijk,' dacht ik. Ik zag ook hoe ze varkens braadden, en hoe ze gierden van het lachen. Ik vroeg me af wat er te lachen viel, maar ze waren de jongens gewoon aan het bespotten. Het waren jongens van mijn kamp. Waarschijnlijk zouden zij ook voor hen moeten werken, als ze het zouden overleven. Misschien dat de wilde vrouwen daarom zo blij waren. De wilde vrouwen hadden allemaal donkere huiden, terwijl wij blank waren. Een vrouw kwam de tent binnen. Ze had een soort rokje of slipje van vissegraten. Ze had ook een mes, en wat gevangen vissen. Waarschijnlijk was het haar tent. Zij sprak ook een lange zin uit in de wilde taal, wat haar naam bleek te zijn. 'Oh, jij werken,' zei ze toen.

Ik zei dat ik ziek was, in elkaar getrapt. Ze begon me uit te lachen. 'Oh, gaat dat zo ?' zei ik. 'Ik kan beter niks meer zeggen.'

'Jij spreken als je moet spreken,' zei ze toen. 'Wij zijn de K'w.'

'Nou en ?' vroeg ik. Ik kreunde nog een beetje van de pijn. Ik vroeg me direct af hoe ik zo dom kon zijn om zo tegen haar te spreken. Maar ze zei niks en liep toen weg.

Er kwam een andere vrouw in de tent. 'Jij werken,' zei ze.

Ik zei : 'Ik kan niet, want jullie hebben me daarnet in elkaar getrapt.' Ik snapte niet dat ze dat niet begrepen. Toen kwam er nog een andere vrouw bij. 'Later dan,' zeiden ze. Ze bleven me maar aanstaren. Ik was flink verwond, en had het gevoel dat ik overal kneuzingen had, en in het ergste geval had ik wat gebroken. Ook ik keek ze aan. Een van de vrouwen had een pijl en boog. Ik keek weer naar buiten. Dichtbij de tent waren wat vrouwen die waren uitgedost met veren, pluimen. Weer zag ik hoe ze een jongen in elkaar traptten. Hij gilte en schreeuwde, totdat het stil was en hij op de grond lag. 'Hoe bizar,' dacht ik bij mezelf. 'Ze willen dat we voor hen werken, maar ze trappen ons in elkaar.' Ik begreep er niets van. Deze vrouwen moesten wel zwaar gek zijn. Ik beklagde mijn lot.

Zwaar gek waren de K'w, met hun lange namen. Hele verhalen konden ze opsommen en dat bleek dan hun namen te zijn. Idioten waren het, maar ik en de andere jongens konden niets doen. We waren geheel aan hun genade overgeleverd.

De K'w was een wrede stam, een wreed volk, maar gelukkig lieten ze me verder die dag met rust, alhoewel in de nacht wel de vissersvrouw terugkwam om in de tent te slapen. Gelukkig raakte ze me niet aan. Zij lag aan de ene kant van de tent, en ik aan de andere kant. Ze was

bloedmooi, dat wel, maar deze vrouwen hadden een gemeen karakter, belachelijk gewoon. Alhoewel ik me daarna in mijn gedachten probeerde te herstellen. Misschien had het een reden waarom ze zo waren, een reden die ik nog niet kende. Ik had een soort medelijden met ze, en probeerde ze in gedachten te verdedigen. Misschien was dat wel een gevangenschaps syndroom van me. Toch hoopte ik dat ze ver weg van me zou blijven, en ik dacht al aan manieren om te ontsnappen, maar ik was te zwak en verwond. Ik had echt het gevoel alsof er iets gebroken was, misschien wel mijn rug. Ik kon me nog steeds moeilijk bewegen, en alles deed pijn, vooral als ik het bewoog, en dan kreunde ik. Ik wilde haar verder niet wakker maken. Ze lag daar gewoon bloot op een zwijnevacht of varkensvacht. Haar rokje of jurkje van vissengraten had ze uitgedaan.

De dag erna kreeg ik soep, en ik voelde me weer wat beter. Ik kreeg hoop voor de ontsnapping. Ik keek uit de tent en zag een jongen met een gesel geslagen worden. Even werd ik daar moedeloos van, maar toen sprak ik mezelf moed in. Ze geselden hem totdat hij bloedde.

‘Wat een verschrikkingen,’ dacht ik. Ik vroeg me af wat hij gedaan had, of misschien had hij wel helemaal niks gedaan. Of misschien had hij wel geprobeerd te ontsnappen. Hoe dan ook wilde ik weg. Vrouwen kwamen mijn tent binnen. ‘Werken,’ zeiden ze toen. Ik kon me wel weer wat bewegen, maar

had nog wat pijn. ‘Wat moet ik doen?’ vroeg ik. Ik moest manden weven, en allerlei ander huishoudelijk werk. Het lukte maar nauwelijks, maar ik deed het toch.

Ik vond het verschrikkelijke vrouwen. Maar ik mocht van geluk spreken dat ik nog leefde. Soms kwam de vissersvrouw in de tent, vooral ‘s nachts om te slapen. Ze negeerde mij gewoon de hele tijd als ze er was, alsof ik niet bestond. Moest ik er blij om zijn of niet? Ik voelde me er in ieder geval vreemd over. Ze keek me gewoon niet aan. Op een nacht kwam ze de tent in om te slapen en ik vroeg haar: ‘Vind je het niet erg dat ik de tent met je deel?’ Even was het stil. ‘Ja,’ zei ze toen, ‘maar jij hier om te werken.’ Ze begon toen zacht te zingen, en ik kreeg kriebels in mijn buik. Ze was natuurlijk een vrouw, en in ons eigen kamp hadden we geen vrouwen. Het waren natuurlijk hele onverschillige, meedogenloze vrouwen, maar ik probeerde dat in mezelf goed te praten, en misschien was dat wel typisch het gevangenschaps syndroom. Ik bewonderde haar ook. Misschien was het gewoon mijn dankbaarheid naar hen dat ik nog in leven was.

Na het zingen, wat best wel lang duurde, stopte ze ineens, en zei: ‘Je bent niet echt slim,’ en toen draaide ze zich met haar rug naar mij toe, en ging slapen. ‘Wat bedoel je?’ vroeg ik. ‘Had ik met je mee moeten zingen?’

‘Nee, jij bent domme man,’ zei ze toen.

Ik zei dat ik niet wist waar ze het over had. De dagen erna begonnen ook andere vrouwen het te zeggen, ook dat ik gek was. Maar dat zeiden ze ook tegen de andere jongens dat ze gek waren. ‘Gekken noemen anderen altijd gek,’ dacht ik bij mezelf. Ze hielden ervan ons belachelijk te maken, te bespotten. Op een dag toen de kust veilig leek en ik weer sterk genoeg was ben ik gevlucht, maar ik kreeg al snel een pijl in mijn rug, en werd even later weer wakker in de tent, ook weer helemaal onder de blauwe plekken en met snijwonden. Giechelend kwam de vissersvrouw die nacht de tent in. Ik kon me niet bewegen. Alles deed pijn, en ik was duizelig. ‘Ik kan alles met je doen,’ zei ze toen.

‘Nee, alsjeblieft,’ kreunde ik toen.

‘Je hebt het er wel naar gemaakt,’ zei ze.

‘t Spijt me,’ zei ik. ‘Het zal niet meer gebeuren.’

Ze lachte. ‘Je hebt je kans verbruikt,’ zei ze. ‘Je bent nu mijn persoonlijke eigendom, niet meer slechts van het kamp.’

‘Wat houdt dat in?’ kreunde ik.

Maar ze zei niets en begon te zingen. ‘Niet doen,’ kreunde ik, ‘ik kan niet tegen die stem.’ Maar ze ging gewoon

door. Daarna ging ze slapen.

De volgende dag werden we allemaal in kooien op karren gezet, en zouden ze ons in een meer dumpen. Dat we dan zouden verdrinken kon hun niet schelen. Ze wilden blijkbaar van ons af. Ze trokken de karren met de kooien tot het meer, ook de kooi waarin ze mij hadden gestopt, en toen lieten ze de kooi van de kar af in het water glijden. Ik ging al snel kopje onder, en vanaf toen kon ik het niet meer herinneren. Ik werd wakker in mijn eigen tent van ons eigen kamp. Een van de jongens streelde door mijn haar. 'Wat is er gebeurd?' vroeg ik. 'Leef ik nog of ben ik al dood? Of was alles een droom?' Hij zei niets. Tranen bungelden over zijn wangen. Even later zei hij: 'Mijn kooi zat los, ik kon ontsnappen. Jij bent de enige die ik heb kunnen redden.' Hij nam mij in zijn armen en hij kustte mij op mijn voorhoofd. Toen kustte hij mij op mijn lippen. Ik proefde zijn tranen. 'Dus wij zijn de enigen die zijn overgebleven?' vroeg ik. Hij knikte. 'Maar voor hoe lang dat zal zijn weet ik niet.'

'Wat moeten we doen?' vroeg ik, terwijl ik hem terugkuste.

'Waarschijnlijk hebben we van de K'w niets meer te vrezen,' antwoordde de jongen. 'Zij wilden immers van ons af.'

'Tenzij ze erachter komen dat we nog leven,' zei ik. 'Misschien zullen ze dan nog wel ergere dingen met ons doen.'

'Laten we het niet hopen,' zei hij.

'We zijn niet veilig hier,' zei ik. Toen ik wat hersteld was braken we de tent op, en trokken verder. 'Ik wilde haar,' zei de jongen, 'die vrouw in wiens tent ik sliep.'

'Wat was het voor iemand?' vroeg ik. 'Zo iemand vol van leedvermaak,' zei hij.

'Waarom wilde je haar dan?' vroeg ik. 'Ik weet het niet,' zei hij. 'Misschien om te kunnen overleven.'

'Oh ja, het gevangenschaps syndroom,' zei ik.

'Noemen ze dat zo?' vroeg de jongen. Ik knikte.

'Waar doen we het nog voor?' vroeg de jongen. 'Straks worden we weer gevangen genomen.'

'Laten we hopen van niet,' zei ik. 'Ik kreeg zelf ook de kriebels in mijn buik van de vrouw waarbij ik in de tent sliep.'

'Heb je met haar geslapen?' vroeg hij.

'Nee,' zei ik, 'en jij?'

'Nee,' zei hij.

'Het waren vreemde vrouwen,' zei ik.

'Dat kun je wel zeggen,' zei hij.

'Zou je wel met zo'n vrouw willen trouwen?' vroeg hij toen.

'Ikke niet,' zei ik.

'Ik wel,' zei hij. 'Nu zijn we eenzaam en alleen, misschien niet eens met het vermogen om te overleven, terwijl we daar nog een kans zouden maken.'

Ik sloeg hem in zijn gezicht. 'Een kans?' riep ik. 'Ze hebben ons

geprobeerd te verdrinken, weet je nog? We zijn de enigen die het hebben overleefd, en jij wil met zo'n figuur trouwen.'

Hij zuchtte. 'Wat moeten we dan? Dit is ook geen leven. Misschien was het beter dat we dood waren.'

'Ach kom,' zei ik. 'De dood is een ongewilde gast.'

'Ik wil weer naar ze terug,' zei de jongen. 'Gewoon proberen. In het ergste geval ga ik dood, vermoorden ze me, of als ik geluk heb nemen ze me dit keer op, en mag ik met een van hen trouwen.'

'Je bent een belachelijke idioot,' zei ik, 'net als hen. Maar goed, als je het wil, dan doe je dat maar. Ik zal van een afstand toekijken, en als ik je nog kan redden dan zal ik dat doen, want jij hebt immers ook mijn leven gered.'

En zo gingen we terug. Ik bleef op een afstand. Ik bleef naar hem kijken, hoe hij op hun kamp afliep. Ik riep nog: 'Niet doen! Doe het niet! Doe het niet!' want ik zag ze al komen met pijl en boog. Een pijl ging toen recht door zijn borstkas heen niet lang daarna, en ik moest rennen voor mijn leven. De pijlen vlogen om mijn oren. Ik dook het meertje in, en ging onder water, en zwom zo ver als ik kon, mijn adem inhoudende. Soms moest ik weer naar boven om weer diep adem te halen, en zo kon ik uiteindelijk voor een tweede keer ontsnappen, maar dit keer helemaal alleen, als de laatste overgebleven van het jongens kamp. Ik verweet het mezelf

dat ik niet meer had gedaan om hem niet terug te laten gaan, maar ik begreep het ook wel. Nu moest ik in mijn eentje zien te overleven. In mijn gedachten en dromen altijd achterna gejaagd door de K'w.

(Eerder verschenen in De Onkrant, winterboek 2021)

DE PILAREN VAN HET CALVINISME

Door de katholieke kerk was alles uit evenwicht, door gebrek aan kennis, en zo werd de mens meegesleurd met monsters van hebzucht en geldzucht, in de diepe rivieren van het materialisme. Daarom moest Calvin komen, en de ware natuurlaren van het calvinisme, waarop Nederland gebouwd mag worden.

Uit het archief :

Calvin over Colossenzen 4:17 : balans onderwijzen en leren, to teach and be teachable.

:16 : balans tussen boodschap tot het persoonlijke (colosse) en universele (laodicea)
microcosmos/macrocosmos
klein gebied/ groot gebied
inheems/ uitheems

:12 – balans ver weg/ dichtbij zijn werken in de
microcosmos/ macrocosmos (zoals wij wel zeggen : boven de schelp en onder de schelp)
vergeten/ herinneren

:6 – balans tussen vertellen [wat] en vertellen [hoe]
balans praten persoonlijk en onpersoonlijk

:2 – balans ijver – volharding

:1 balans meesterschap – dienstknechtschap

Instituten I

1:1 kennis v. God vs. kennis van zelf

1:2 kennis van God komt eerst

‘wat praalde met het uiterlijk en kracht zal zich verraden in jammerlijke onmacht’

1:3 hoe dichter bij God, hoe beter je God kent,

hoe beter je jezelf kent.

Het zelf is ondergeschikt aan God.

2:1 – waar geen godsdienst is en geen godvreemdheid wordt God niet gekend. wij kunnen alleen god kennen door heilige vreze en gehoorzaamheid.

(Hus liet al zien dat die gehoorzaamheid dus betekent : het ongehoorzaam zijn aan vleeselijke mensenregels)

2:2 – balans tussen god eren en god vrezen

3:1 – godsdienst is iets natuurlijk

3:2 – godsdienst heeft een ieder in zichzelf,

dat kan de ander alleen aanwakken, doen ontwaken,

de kiem is in het zelf.

3:3 – godsdienst is in evolutie

4:1 – gebrek aan onderzoek schept ijdele bespiegelingen waartoe vals vertrouwen ontstaat – gesneden beelden van God

4:2 – zij die valse god maken loochenen god – zijn atheïsten – god geeft hen daaraan over zodat ze niet tot god zullen komen – omgeeft hun harten met vet

(dat wil niet zeggen dat er geen waar atheïsme is, atheïsme tot vleeselijke goden)

4:3 – god is geen schim of product van verbeelding die naar ieders lust kan worden veranderd.

Calvin mattheus 25

sacrifice van Jezus = metafoor van gehoorzaamheid

Jezus = symbool van victory over death

sterven aan jezelf – > overwinnen

doodsproces aan het zelf

wordt geleid door

– profetie

– gods voorzienigheid

op pasen : uittocht uit egypte/ katholicisme

van katholicisme tot calvinisme

teken : koperen slang/ touw

pasen leidde tot het eeuwige leven / beloofde land

sterven aan het zelf gaat vaak niet direct, maar door groot bedrog (judas kus)

Calvin kwam tegen het katholieke systeem die zoveel geld besteedden aan het aanbidden van god.

Ze offeren dwaas op de altaren van luxe, dure kleding en dure gebouwen.

Calvin zegt : de ware altaren zijn de armen.

God wil geen uiterlijk vertoon, wil geen materiele eer ontvangen, dat is allemaal bijgeloof.

Colossenzen 3:22 – balans aan jezelf sterven en sterven van de vijand

:18 – balans gehoorzamen en jezelf onderwerpen aan God

niet zomaar op gelijke hoogte gaan staan van de hogere kennis of zelfs hoger,

maar eerst jezelf onderwerpen,

zodat de heilige kennis je kan vullen.

Calvin psalm 92 :

Toeleggen op de verborgenheden van God's werken. (vs 7)

(Dit is dus wat waarlijk ‘de dingen van boven zoeken’ betekent)

verborgen voorzienigheid (vs 8-10)

We spreken hier van Calvin's verborgenheidsleer.

Ook heeft hij een soberheidsleer en de leer van de mondwachter.

psalm 38 : Calvin benadrukt dat het verdragen en dragen van het kruis kan geschieden dus niet alleen door het gedenken van het eerdere kruis, maar ook het belijden van het kruis tot God, zoals de psalmist deed. Dit is de gedenkingsleer van Calvin.

Laten we naar wat meer punten van Calvin kijken :

– het einde van het vlees is de slachtbank

– het reine wordt van het onreine gescheiden door hun namen en hun kentekenen. (geestelijke inventaris)

– God is geestelijk is, en wil alleen maar geestelijk gediend worden, en als de mensen dat allemaal doorvoeren in vleeselijkheden dan is dat allemaal bijgeloof.

– Door de eigen wil en de verkeerde omgang wordt de mens besmet met het vleselijke. (commentaar op het boek Jozua)

– gehoorzaamheid betekent niet afwijken ter rechterhand, en ook niet ter linkerhand, dus de grenzen in acht nemen (ken uw grenzen)

– de ijver moet altijd gematigd worden door niet hardnekkig aan te dringen en door niet te blijven bij vooroordelen. De mens moet voor rede vatbaar zijn.

– Vaak lopen degenen die van de waarheid zijn afgeweken overal met hun hoge titels te protsen, zoals de valse profeten dit deden met verheven minachting. (commentaar op korintiërs)

– Zij die uit zijn op roem leggen voor zichzelf een valstrik. Zij denken in kerkgroei statistieken, en doen graag water of gif bij de wijn om de nummers te verhogen.

– In tegenstelling tot blind geloof moet er gestreefd worden naar zekerheden die de majesteit van de goede boodschap kunnen dragen en uitvoeren.

– In diepte is de goede boodschap geen gift, maar een voorbeeld van geduld, want ieder voor zich zal de dood aan zichzelf moeten sterven om aan deze dingen deel te hebben.

– Wees uitermate voorzichtig met tradities van mensen, de elementen waarop de samenleving is gebouwd, want daarin schuilt juist vaak het kwaad, en het wordt voortdurend uitgebreed in de hoofden van de mensen.

– Je kan alleen iets geloven als je het kent. Er is geen geloof mogelijk zonder kennis.

– De definitie van het ware geloof is het geweten wat zich geheel aan God alleen heeft overgegeven in volharding en vastheid, als tegengesteld aan trots vertrouwen in het materiële. Dit is niet zomaar iets wat er al is, maar een beoefening.

– Het kruis is lang nodig tot het temmen van de mens.

– De uitverkiezing door Abraham is niet genoeg, maar dat de mens moet ook uitverkoren zijn door Jakob, als een diepere uitverkiezing.

– Het proces van volharding, het volkomen worden van het geduld en de vereeuwiging leidt tot de hemelse vervreemding.

– David wilde niet slechts dankbaar zijn naar de weldaad van God, wat overigens een zeer moederlijke weldaad is, maar David wordt vervoerd tot bewondering van haar. Dit is geen passieve bewondering, maar een oefening van godsvrucht. (psalm 8, Calvijn's bewonderingsleer)

– Het gaat niet om het wezen God, maar om de werken, om de deugden. God is geen zelfstandig naamwoord, maar een werkwoord, een principe. (psalm 8)

– IJdele welsprekendheid en wijsheid (sofisme) dooft het kruis uit en verbergt het in trots en eerezucht. (commentaar korintiërs) Omdat de sofistiek allemaal om geld ging, als een beroep, in plaats van een missie, probeerde de sofist het brein van de mens te manipuleren door welsprekendheid en amusement, door bedriegelijke uiterlijkheden dus, om zo de pathos, de emotie, te bespelen, als een poppenspeler. Sofisme gaat om menselijke organisaties, de uiterlijkheden.

– Omdat het volk zo halsstarrig is dat ze totaal ontembaar zijn is het noodzakelijk dat er een strenge leerdiscipline over hen gesteld is die hen niet zachtzinnig zal behandelen, maar jegens hen ruw zal optreden. (amos commentaar, Calvijn's gestrengheidsleer)

I – Gedenkingsleer (gedenking en belijdenis van het kruis van de geschiedenis)

II – Bewonderingsleer

III – Gestrengheidsleer (getemd worden door het kruis)

IV – Soberheidsleer

V – Verborgenhedenleer

Laten we kijken hoe dit gaat inpassen :

I – Soberheidsleer, waar Calvijn veel over gesproken heeft, om zo tot een

zuiverder beeld te komen, en geen valse godsbeelden en afgodsbeelden op te richten.

II – Gestrengheidsleer, duidelijk gepredikt door Calvijn, dat de mens onder tucht moest komen, en dat alles weer voorwaardelijk werd. De mens getemd door het kruis, en straf op de zonde.

III – Gedenkingsleer, want zo zou er weer diepte komen, en zou men leren van de fouten van de geschiedenis. Het verleden kruis zou weer herdacht worden, en zo zou de bron zich openen en stromen.

IV – Verborgenhedenleer, want zo leefde de mens vanuit dat wat er daadwerkelijk gaande was, vanuit de verborgenheden der dingen, en niet vanuit oppervlakkigheden en uiterlijkheden. Zo konden de hemelse bomen weer diep wortel schieten, dwars door het asfalt en het cement heen, terug naar het verborgene.

V – Bewonderingsleer, want zo komt de mens echt in contact met God. De psalmist wilde er deel aan hebben, en wilde er in opgaan, in het scheppingswerk van onschatbare waarde. Calvijn stelt terecht dat de naam van God niet slechts God is. Daar neemt Calvijn geen genoegen mee. Nee, het is de kennis. De psalmist bewondert niet het redeloze, maar de rede, de kennis. De psalmist gaat zichzelf niet te buiten aan loze ervaringen. Het is de ervaring van studie, van het leren kennen van de hogere natuur, door bewondering. De mens moet dus niet zomaar dankbaar zijn, maar bewonderen. Alleen zo kan de mens het op waarde schatten, koesteren en opslaan.

(Uit : Van Heidelberg tot Dordrecht, een uitgave van het HRC, ingekort)